

Nicolaas Gerardus (Niek) Apeldoorn werd geboren op 15 februari 1908 in Alkmaar. Hij ging naar het Gymnasium en studeerde daarna theologie in Nijmegen. Hij trad in bij de paters Dominicanen, werd in 1933 tot priester gewijd en in 1934 benoemd tot kapelaan aan de Provenierskerk in Rotterdam. Daar werd hij belast met het jeugdwerk. Tevens werd hij leraar godsdienst en maatschappijleer aan de ambachtsschool.

Twee jaar later richtte hij in Rotterdam de Katholieke Dominicusgroep op en werd hij aangesteld als aalmoezenier van de welpen en de verkenner van deze groep. Ook was hij geestelijk verzorger van de leerling-verpleegsters van het Sint Franciscus Gasthuis, dat in de nabijheid van de 'Provenierskerk' was gevestigd.

Bij het bombardement op Rotterdam op 14 mei 1940 was het Gasthuis gespaard gebleven, maar op 15 februari 1941, de verjaardag van pater Apeldoorn, werd het ziekenhuis getroffen door een bom van de Britse Luchtmacht. Op dat moment waren drie broers Chris, Frans en Wim Roemer, allen scouts, op weg naar huis. Toen zij het ziekenhuis passeerden, boden ze hulp. Deze hulpverlening leidde tot de oprichting van de Franciscusbrigade. De brigade bestond voornamelijk uit jongens afkomstig uit de verkennerij en hopman Chris Roemer werd de commandant.

Toen de Duitsers in 1943 het lidmaatschap van de Artsenkamer verplichtten, groeide het verzet binnen het Sint Franciscus Gasthuis te Rotterdam. Dat verzet was al begonnen toen er maatregelen werden genomen tegen de opname van joden. Moeder Overste Henrica weigerde het bordje 'Verboden voor joden' op te hangen. Het Gasthuis gaf hulp aan onderduikers. Vanuit de Provenierskerk hielp pater Apeldoorn waar hij kon. Hij gaf adviezen, bemiddelde, hielp onderduikers en raakte steeds meer betrokken bij het zoeken naar onderduikadressen.

In de eerste oorlogsjaren beperkte zijn verzet zich tot hulp aan joodse families en de verspreiding van illegale bladen. In 1943 werd hij actief toen een collega van de ambachtsschool, een ex-militair, wilde onderduiken om aan dwangarbeid te ontkomen. Apeldoorn zegde zijn gezin hulp toe. Zo gleed hij het verzet in, want hij legde contacten in Den Haag om aan bonkaarten te komen. Ook leden van de Franciscusbrigade werden opgeroepen voor de Arbeitseinsatz. Hij regelde onderduikadressen. Zo ontstond een klein illegaal samenwerkingsverband van kapelaans Apeldoorn en Terwindt, parochianen van de Provenierskerk, leden van de Franciscusbrigade en personeelsleden van het Franciscus Gasthuis.

In augustus 1943 nam hij de schuilnaam 'Victor' aan. De naam Victor (overwinnaar) is een eretitel voor de eerste christenen in Rome die vervolgd werden. Hij bouwde een breed netwerk van contacten op met pater Andreoli en de latere pastoor Harry Waldram, die veel contacten had in Brabant, en met te vertrouwen ambtenaren van het Arbeidsbureau en het Stadhuis van Rotterdam. Steeds meer mensen hielpen hem en de groep 'Victor' groeide, maar ook het aantal onderduikers!

Hij maakte dankbaar gebruik van leden van de Franciscusbrigade. Hij werkte binnen de Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers (LO) samen met Piet Sijpesteijn, alias 'Karel'. Chris Roemer met schuilnaam 'Ab' werd hun rechterhand. In januari 1944 werd een van zijn mannen aangehouden met een vals persoonsbewijs voor pater Apeldoorn op zak. Er werd een pasfoto van de pater in combinatie met de naam 'Victor' gevonden. Nu had 'Victor' een gezicht gekregen. Wim Roemer zorgde voor een nieuw vals persoonsbewijs en onder de naam 'Joop van Woensel' dook pater Apeldoorn direct onder bij de familie Roemer die bij hem om de hoek woonde.

Op 14 februari 1944 deed de *Sicherheitsdienst* een inval in de pastorie, maar liet zich overtuigen dat pater Apeldoorn daar niet woonde. Voor pater Apeldoorn was het duidelijk dat hij gezocht werd. Hij legde zijn habijt af en fietste naar de familie Schouten in Den Haag, die op het Louise de Colignyplein woonde. Van daaruit ging hij voor het Haagse verzet werken en heette in het vervolg 'Joop'. Hij won het vertrouwen van het verzet en werd benoemd tot districtsleider. Door de gecentraliseerde organisatie van het verzet in Den Haag had de *Sicherheitsdienst* kunnen infiltreren en voerde (mede door verraad) veel arrestaties uit. Pater Apeldoorn begon direct met het invoeren van een gedecentraliseerd systeem, waarbij minder mensen van elkaar wisten en gescheiden werkten.

Ondertussen hield hij intensief contact met het Rotterdamse verzet en zijn parochie. Op 20 en 21 oktober 1944 werden zijn verzetsvrienden Chris Roemer en Piet Sijpesteijn gearresteerd. Beiden werden door de *Sicherheitsdienst* tijdens de ondervragingen ernstig toegetakeld en uiteindelijk veroordeeld tot de kogel. Pater Apeldoorn ging direct naar Rotterdam en voerde overleg met leiders van het gewapende verzet. Hij was betrokken bij de voorbereidingen voor de bevrijdingsactie uit het Haagse veer op 24 oktober 1944. Die dag werden onder leiding van Samuel Esmeijer, ook actief bij scouting, 43 mannen bevrijd uit de gevangenis! Chris Roemer dook onder in Den Haag en kwam opnieuw onder leiding van 'Joop' te staan.

In november 1944 verhuisde pater Apeldoorn naar de familie Stockmann. Zij woonden boven het oude gedeelte van het warenhuis Vroom en Dreesmann aan de Spuistraat. Chris Roemer dook eerst onder bij de familie Schouten en later bij de dames Koelman in de Joan Maetsuyckerstraat. Pater Apeldoorn bezocht hem regelmatig, maar daar kwam op 3 maart 1945 een abrupt einde aan. Op die dag vielen bommen afgeworpen door Engelse bommenwerpers op het Bezuidenhout en een deel van het Korte Voorhout.

Het huis van de familie Schouten werd niet geraakt, maar door de branden die uitbraken, werd de woning wel bedreigd. Pater Apeldoorn was snel ter plekke en hielp met het redden van de inboedel. Hoewel hij in burger was, gaf hij tussendoor verscheidene keren de absolutie aan doden die op straat lagen. Zijn vrienden waren bang dat hij als priester herkend zou worden. Dan betrapte een groep Duitsers hem op het ogenblik dat hij het brandende huis weer in rende. Ze zagen hem aan voor een plunderaar en wilden hem zonder vorm van proces executeren. Toen hij tegen de muur stond, kon een van zijn vrienden de Duitsers ervan overtuigen dat pater Apeldoorn daar in het huis woonde. Hij kwam met de schrik vrij.

Naarmate de oorlog naar het einde liep, kreeg pater Apeldoorn het drukker met zijn verzetswerk. Enkele weken voor de bevrijding werd hij adjudant van de provinciale leider van de LO van Zuid- Holland. Toen hij in mei 1945 naar Rotterdam terugkeerde, was hij een ander mens geworden. De oorlog had hem geestelijk veranderd. Of zoals hij het zelf verwoordde: 'ik ging als priester het verzet in en ik kwam er als een roverhoofdman uit'.

In 1968, op zijn 40-jarig priesterfeest ontvangt hij het Officierskruis in de orde van Oranje-Nassau. Wanneer hij 70 jaar wordt krijgt hij van de Rotterdamse burgemeester Van der Louw de Wolfert van Borselenpenning en op 22 maart 1982 krijgt hij uit handen van Prins Bernhard het Verzetshedenkingskruis.

Niek is op 10 november 1982 overleden in Maassluis.

Meer informatie

[Nicolaas Apeldoorn - Wikipedia](#)

[Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven \(erfgoedkloosterleven.nl\)](#)

[Aandacht voor katholieke verzetsgroep in Rotterdams Jaarboekje - Geschiedenis van Zuid-Holland](#)

Rotterdams Jaarboekje 1984, Stadsarchief Rotterdam

[Verzetshedenkingskruis \(geni.com\)](#)

Aad Koster & Pierre Pijpers, Onze vaders in Verzet, Rotterdam 2014

[Dominicaans Nederland Nic Apeldoorn, 'Victor' \(1908-1982\) \(dominicanen.nl\)](#)